

<u>ΙΕΚ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ</u>	
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: Βοηθός Φαρμακείου	Ημ/νια: 26/11/2013
ΕΞΑΜΗΝΟ: Α' Χειμερινό	Εισηγητής : Εμμανουήλ Ε. Νικόλαος
Μάθημα: Ασφάλεια και Υγιεινή	Ενότητα: Κεφάλαιο 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΑΙΤΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Εργατικό ατύχημα ονομάζεται κάθε ανεπιθύμητη σωματική βλάβη ή θάνατος εργαζομένου από βίαιο ή απροσδόκητο συμβάν κατά τη διάρκεια της εργασίας ή εξαιτίας αυτής (κατά τη μετάβαση προς ή την αποχώρηση από την εργασία). Ατύχημα, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, είναι και αυτό το οποίο συμβαίνει κατά τη μετάβαση προς το χώρο εργασίας ή την αποχώρηση από αυτόν, ανεξάρτητα από το μέσο μεταφοράς, **αρκεί να υπάρχει χρονική και χωρική συσχέτιση**.

Τα εργατικά ατυχήματα διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

ανάλογα με τη σχέση εργασίας	• εργατικά ατυχήματα προσωπικού της επιχείρησης • εργατικά ατυχήματα υπεργολάβων που απασχολούνται στο χώρο της επιχείρησης • μη εργατικά ατυχήματα τρίτων
ανάλογα με τη σοβαρότητα	• μικρά ατυχήματα (διακοπή εργασίας μιας ημέρας) • κοινά ατυχήματα (διακοπή εργασίας πάνω από μια ημέρα) • σοβαρά ατυχήματα (ακρωτηριασμοί, μόνιμες αναπηρίες) • θανατηφόρα
ανάλογα με το χώρο που συνέβησαν	• ατυχήματα που συνέβησαν στους χώρους δραστηριοτήτων της επιχείρησης • ατυχήματα μετάβασης από και προς την εργασία

Επαγγελματικοί βλαπτικοί παράγοντες και κίνδυνοι

Κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα περικλείει κάποιο κίνδυνο για την υγεία ή ακόμα για την ίδια τη ζωή. Οι κίνδυνοι αυτοί διακρίνονται σε εργασιακούς (επαγγελματικούς) και μη εργασιακούς.

Ως επαγγελματικός βλαπτικός παράγοντας ορίζεται οποιοσδήποτε φυσικός, χημικός, βιολογικός, εργονομικός, οργανωτικός, ψυχολογικός, κοινωνικός ή άλλος παράγοντας, που είναι παρών στον εργασιακό χώρο, σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μπορεί να προκαλέσει βλάβη στην υγεία του εργαζομένου. Σύμφωνα με τον «Οδηγό Αξιολόγησης Επαγγελματικού Κινδύνου» (Λουξεμβούργο, 1996) της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ορίζεται:

Ως πηγή κινδύνου (Hazard): η εγγενής ιδιότητα ή ικανότητα κάποιου στοιχείου (π.χ. υλικά εργασίας, εξοπλισμού), η οποία ενδέχεται να προκαλέσει βλάβη και

Ως κίνδυνος (Risk) ορίζεται η πιθανότητα να υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία, την ποιότητα ζωής ή ακόμα και την ποιότητα του περιβάλλοντος ζωής. Η αναμενόμενη βλάβη, ορίζεται από την πιθανότητα και τη βαρύτητα των αρνητικών συνεπειών που προκαλεί, δηλαδή τον αριθμό των ατόμων που εκτέθηκαν στον κίνδυνο ή υπέστησαν βλάβη σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα [1].

Οι επαγγελματικοί κίνδυνοι, που πηγάζουν από κάθε επαγγελματική δραστηριότητα, μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις μεγάλες ομάδες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1 : Κατηγορίες Επαγγελματικών Κινδύνων

Κίνδυνοι για την ασφάλεια ή κίνδυνοι ατυχήματος, που οφείλονται σε:	Κίνδυνοι για την υγεία, που οφείλονται σε:	Κίνδυνοι για την υγεία και την ασφάλεια (εγκάρσιοι), που οφείλονται σε:
Κτιριακές δομές	Χημικούς παράγοντες	Οργάνωση εργασίας
Μηχανές	Φυσικούς παράγοντες	Ψυχολογικούς παράγοντες
Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις	Βιολογικούς παράγοντες	Εργονομικούς παράγοντες
Επικίνδυνες ουσίες		Αντίξοες συνθήκες εργασίας
Πυρκαγιές- εκρήξεις		

(Πηγή: ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε., 2000)

Οι κίνδυνοι για την ασφάλεια περικλείουν την πιθανότητα να προκληθεί τραυματισμός ή βλάβη στους εργαζόμενους, ως συνέπεια της έκθεσης στην επικίνδυνη κατάσταση. Η φύση της επικίνδυνης κατάστασης καθορίζει την αιτία και το είδος του τραυματισμού ή της βλάβης, που μπορεί να είναι μηχανική, ηλεκτρική, χημική, κ.α.

Οι κίνδυνοι για την υγεία είναι αυτοί που περικλείουν την πιθανότητα να προκληθεί αλλοίωση στην βιολογική ισορροπία των εργαζομένων (ασθένεια), ως συνέπεια της συμμετοχής τους σε παραγωγικές διαδικασίες, εκτιθέμενοι σε φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς βλαπτικούς παράγοντες του εργασιακού περιβάλλοντος

Οι εγκάρσιοι, για την υγεία και την ασφάλεια, κίνδυνοι προκύπτουν και χαρακτηρίζονται από την αλληλεπίδραση της σχέσης εργαζόμενου και οργάνωσης της εργασίας αυτού. Οι αιτίες των κινδύνων αυτών εντοπίζονται στην ίδια τη δομή της παραγωγικής διαδικασίας, που οδηγεί στην αναγκαστική προσαρμογή του ανθρώπου στις απαιτήσεις της εργασίας. Συναντώνται και με την ονομασία «οργανωσιακοί κίνδυνοι».

Αίτια Εργατικών Ατυχημάτων

Τα εργατικά ατυχήματα οφείλονται σε αιτίες που εντοπίζονται

α) στον ίδιο τον εργαζόμενο (80% των ατυχημάτων)

β) στο περιβάλλον εργασίας & τα μέσα παραγωγής (15% των ατυχημάτων)

γ) σε απρόβλεπτα γεγονότα.

Στα **αίτια** που εντοπίζονται στον **εργαζόμενο** περιλαμβάνονται:

- Η ηλικία
- Η απειρία ή η άγνοια του εργαζόμενου
- Η διανοητική ικανότητα του εργαζόμενου
- Η κόπωση
- Συναισθηματικοί και παθολογικοί παράγοντες

- Κακές συνήθειες των εργαζομένων (υπερβάλλων ζήλος κατά την εργασία ή μοιρολατρική προσέγγιση-"αν είναι να συμβεί θα συμβεί").
- Επιπροσθέτως, η πνευματική κόπωση, η εργασία υπό την πίεση του χρόνου (επείγον περιστατικό), τα κυκλικά ωράρια εργασίας (βάρδιες), η ψυχολογική καταπόνηση (διαρκής επαφή με ασθενείς), οι συνθήκες πολύωρης εργασίας (εφημερίες). Τα υψηλά επίπεδα εργασιακού άγχους, τα υψηλά επίπεδα συνδρόμου burn-out των υγειονομικών, η υποστελέχωση των τμημάτων και η έλλειψη οικονομικών πόρων οδηγούν τους υγειονομικούς στο να παραμελούν την ατομική τους υγεία, με αποτέλεσμα, πολλές φορές η εφαρμογή μέτρων για την υγεία κυρίως δε για την ασφάλεια της εργασίας ή αγνοείται, ή τίθεται σε δεύτερη μοίρα ή πιθανόν εμποδίζεται.

Ακόμη αξίζει να σημειωθεί, ότι από την έρευνα , που πραγματοποιήθηκε σε νοσοκομειακούς εργαζομένους των ελληνικών νοσοκομείων, προέκυψαν σημαντικές ανισότητες στα επίπεδα υγείας μεταξύ των υγειονομικών:

Οι άνδρες είχαν υψηλότερα επίπεδα υγείας από τις γυναίκες, οι γιατροί και το προσωπικό των τεχνικών υπηρεσιών είχαν υψηλότερα επίπεδα υγείας από τους νοσηλευτές και το βοηθητικό προσωπικό. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι παρουσίαζαν καλύτερη φυσική κατάσταση και mental health από τους νεότερους συναδέλφους τους.

Στα αίτια που εντοπίζονται στο **περιβάλλον εργασίας και στα μέσα παραγωγής** περιλαμβάνονται:

- Κακός φωτισμός, αερισμός και θέρμανση
- Κακή κατάσταση δαπέδων & κλιμάκων
- Κακό στοίβαγμα και διακίνηση των υλικών
- Ακαταστασία του χώρου εργασίας & έλλειψη καθαριότητας
- Ελαττωματικά εργαλεία & μηχανήματα-μηχανήματα χωρίς προφυλακτήρες.

Οι συνέπειες των εργατικών ατυχημάτων είναι:

ΑΜΕΣΕΣ	• Έξοδα και δαπάνες Α' βοηθειών • νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη • επιδοτήσεις και αποζημιώσεις • συντάξεις • πρόωρος θάνατος
ΕΜΜΕΣΕΣ	• οικονομική αποζημίωση του θύματος • χαμένες εργατοώρες • χρόνος απασχόλησης για τη διερεύνηση των αιτίων • ζημιά σε μηχανήματα, υλικά, εγκαταστάσεις • κόστος αντικατάστασης θύματος από άλλο εργαζόμενο • καθυστέρηση ή σταμάτημα παραγωγής • κακό ψυχολογικό κλίμα στην επιχείρηση • ανθρώπινος πόνος του θύματος & της οικογένειάς του • ψυχολογικά προβλήματα θύματος (φοβία-μετατραυματική εκδικητική συμπεριφορά • κόστος αποκατάστασης-επανένταξης • μείωση απόδοσης ή ανάγκη αλλαγής θέσης • κακή εικόνα προς τα έξω

Αριθμός ατυχημάτων: πρόκειται για τα αναφερθέντα εργατικά ατυχήματα που έχουν ως αποτέλεσμα την αποχή του θύματος από την εργασία τουλάχιστον μια ημέρα.

Χαμένες ανθρωποημέρες: θεωρούμε τις ανθρωποημέρες (Α/Η) από την ημέρα του ατυχήματος που απουσίασε δικαιολογημένα το θύμα, βάσει των δικαιολογητικών των γιατρών, χωρίς να λαμβάνουμε υπόψη αργίες και Σαββατοκύριακα. Υπολογίζουμε μόνο τις χαμένες Α/Η ατυχήματος μέσα στην εξεταζόμενη στατιστικά χρονική περίοδο (π.χ. έτος).

Πρόληψη Ατυχημάτων

Η πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων και ασθενειών δεν μειώνει μόνο τις δαπάνες, αλλά συμβάλλει και στη βελτίωση της απόδοσης της επιχείρησης με πολλούς τρόπους:

- Οι υγιείς εργαζόμενοι είναι πιο παραγωγικοί και η παραγωγή τους είναι περισσότερο ποιοτική.
- Λιγότερα εργατικά ατυχήματα και ασθένειες οδηγούν σε λιγότερες ανναρωτικές άδειες με αποτέλεσμα μικρότερες δαπάνες και μικρότερη αποδιοργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας.
- Η βελτιστοποίηση του εξοπλισμού και του περιβάλλοντος εργασίας ως προς τις ανάγκες της εργασιακής διαδικασίας και η καλή συντήρησή τους συνεπάγονται μεγαλύτερη παραγωγικότητα, καλύτερη ποιότητα και λιγότερους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια.
- Η μείωση των τραυματισμών και των ασθενειών σημαίνει λιγότερες ζημιές και λιγότερες υποχρεώσεις για την αποκατάστασή τους.

Οι παράγοντες που συμβάλλουν στην επίτευξη πρόληψης εργατικών ατυχημάτων είναι:

- I. **συγκροτημένη διαχείριση των κινδύνων για την υγεία και την ασφάλεια, η οποία εμπεριέχει:**
 - ο διαμόρφωση συγκεκριμένης πολιτικής
 - ο καθορισμό στόχων όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια
 - ο παροχή επαρκών πόρων για την υλοποίηση της πολιτικής
 - ο ενσωμάτωση της υγείας και της ασφάλειας σε όλα τα επίπεδα των καθηκόντων διαχειριστικής λειτουργίας και λήψης αποφάσεων
 - ο παροχή συμβουλών στους εργαζομένους
 - ο παρακολούθηση και αναθεώρηση της πολιτικής προκειμένου να ελέγχεται η αποτελεσματικότητά της και το σύνολο του συστήματος
- II. **συμμετοχή των εργαζομένων:**
 - ο διαβούλευση με το εργατικό δυναμικό
 - ο αξιοποίηση των γνώσεων των εργαζομένων για τον προσδιορισμό των κινδύνων και την υλοποίηση εύχρηστων λύσεων